

Ekoci – eko civilna inicijativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4,3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna inicijativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štáfeta semen..

10 POBUD ZA PREDSEDNIČIN FORUM - TRAJNOSTNE PREOBRAZBE PREHRANSKIH SISTEMOV

Spoštovana predsednica ga. Nataša Pirc Musar!

Veseli nas, da boste organizirali forum na temo: **Trajnostne preobrazbe prehranskih sistemov.**

V nadaljevanju vam posredujemo pobude, za katere predlagamo, da jih sprejmete kot sklepe s foruma. Menimo, **da vam bodo v pomoč, saj pobude izvirajo od spodaj navzgor – iz potreb ljudi; dobro namreč poznamo razmere na terenu.** V Sloveniji deluje veliko nevladnih organizacij, ki si prizadevamo za povečanje samooskrbe na pozitiven način s konkretnimi dejanji na individualnem, lokalnem in širšem področju.

Predlagatelji:

- **Ekoci – eko civilna inicijativa Slovenije, združenje za trajnostno prihodnost:** Delujemo že več kot 15 let, od leta 2012 pa **organiziramo gibanje Oskrbimo Slovenijo – Štáfeta semen. Gre za gibanje, ki skrbi za povečanje samooskrbe in ohranjanje slovenskih semen**, v njem pa je sodelovalo že več sto šol, vrtcev, društev in posameznikov. Rezultati teh aktivnosti so: več tisoč posejanih semen, kar nekaj ohranjenih semen starih sort, ustvarjenih mnogo gredic, šolskih vrtov in izdelanih semenskih kroglic. Ter množica ozavščenih ljudi o pomenu samooskrbe.
- **Društvo Ognjič:** Deluje že več kot 18 let, in sicer koordinira največji slovenski nevladni projekt Zazdravje.net – informacijsko središče za preverjene naravne rešitve.
- **Društvo za celostno samooskrbo Samooskrbni.net:** V le dveh letih delovanja je uspelo zbrati največje strokovnjake s področja samooskrbe in z okoli 500 člani deluje na več kot 30 lokacijah po Sloveniji.

Naše delo temelji **na konkretnih dejanjih, aktiviranju ljudi, povezovanju strokovnjakov, organizaciji posvetov, prenosu znanja in podajanju pozitivnih pobud odločevalcem** o tem, katere izvedbene ukrepe potrebujemo ljudje v praksi. V vseh teh letih smo doživeli in preživeli veliko ministrskih in uradniških garnitur ter s konstruktivnim sodelovanjem ustavili, popravili ali predlagali marsikatero zakonsko rešitev (od reševanja semenarskega centra Ptuj, uredb o registraciji kokoši, do spodbujanja rešitev za ohranjanje obdelovalnih tal, oživljanja rokodelstva in podobno). Naše zadnje pobude vam pošiljamo tudi v prilogi in prosimo, da jih preučite, saj je v njih dobro razloženo, zakaj jih je pomembno sprejeti.

Predlagatelji ugotavljamo, da v Sloveniji praviloma niso težave v zakonodaji, **temveč v pomanjkanju učinkovitih podzakonskih aktov.** Novi paketi zakonodaje, ki jih pripravlja EU, pa utegnejo biti za samooskrbo Slovenije zelo nevarni, zato smo veseli in hvaležni, da se kot predsednica želite aktivno posvetiti tudi temu področju. Upamo tudi, da bo država čimprej pristopila k sklepanju **bilateralnih pogodb med državami**, kajti prehranska kriza je pred vrati in je vprašanje, če se lahko zanašamo le na delovanje enotnega evropskega trga. V Sloveniji trenutno uvažamo 70 odstotkov živil, ki jih zaužijemo (vir: SURS). To največ pove o tem, kako ranljivi smo, če pride do kakršnegakoli nedelovanja oskrbovalnih verig. **Situacija nujno potrebuje ukrepe, zato podajamo 10 pobud, za katere predlagamo, da jih sprejmete na forumu.**

Ekoci – eko civilna inicijativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4, 3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna inicijativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

Kako doseči trajnostno preobrazbo prehranskih sistemov

Slovenska hrana – trajnostna vrednota in razvojna priložnost na domačem in tujem trgu

- 1. Slovenska hrana strateška dobrina, ki potrebuje trajnostno preobrazbo prehranskih sistemov z vidika suverenosti, gospodarskega, političnega in varnostnega vidika. Trajnostno preobrazbo prehranskih sistemov je najhitreje mogoče doseči tako, da strateški svet za prehrano uvrsti v jedilnike prvenstveno slovensko hrano - na način pozitivne diskriminacije pri nabavi živil slovenskega izvora v javnih naročilih - za 70% porabe. Temu pa bo sledila povečana pridelava, odkup in ponovna oživitev agroživilske panoge. Sonaravno pridelana hrana in zelišča so lahko razvojni potencial – edinstven eko vrt Evrope. Potrebno je zagotoviti dovolj semen in hrane za prehransko varnost prebivalstva tudi v državnih rezervah, od semen do prehrane. Potrebno je sprejeti izvedbene ukrepe , da bomo vsaj 70-odstotno samooskrbni, kot smo bili v 70. letih prejšnjega stoletja. Ukrepi pospeševanja porabe hrane v javnih naročilih, oživitev agroživilske panoge, izvedba ukrepov v izobraževalnih sistemih in umno upravljanje podeželja so ključni tudi za prilagoditev na podnebne spremembe, skrajšanje transportnih poti, oživitev kmetijstva, grajenje vloge podeželja, kjer živi več kot 60 odstotkov prebivalcev Slovenije. **Predlagamo, da Slovenijo razglasimo za eko cono Evrope** in tako dodamo vrednost našemu butičnemu turizmu ter **razvoju trajnostnega biokrožnega gospodarstva**. S tem bomo omogočili tudi višjo dodano vrednost za slovenske inovativne naravne izdelke, sonaravno pridelano hrano, zelišča ter izdelke rokodelcev. Slovenija naj postane zeliščarska velesila, kar nam naravne danosti to omogočajo.**
- 2. Brez semen ni hrane. Slovenska semena in slovensko hrano je nujno vključiti v blagovne rezerve. Našo nesnovno kulturno dediščinino predstavljajo tudi slovenska avtohtona semena, ki so prilagojena lokalnemu okolju in večinoma zrastejo brez uporabe kemikalij. Do sedaj smo izgubili že več kot 80 odstotkov semen. V genski banki Slovenije imamo več kot 5000 vzorcev semen, ki pa se ne žlahtnijo več kot le nekaj vzorcev letno, medtem ko ostala po večini le čakajo in s tem izgubljajo kaljivost. Trenutno nimamo semen v blagovnih rezervah in smo vsako leto odvisni od svetovnih trgov. V državne rezerve naj se vključijo slovenska semena prilagojena našemu okolju, poskrbi pa naj se tudi za razširitve žlahtnjenja slovenskih semen. Na pobudo nevladnikov je bil sicer v letu 2022 sprejet sklep, da bodo semena v državnih rezervah, vendar po naših podatkih to še ni realizirano. Uspeli smo doseči, da je ptujski selekcijski center za žlahtnjenje semen ostal v državni lasti, vendar v državnih rezervah ni še niti enega semena. Odločevalci razlagajo, da je semen na trgu EU dovolj, vemo pa, da v primeru pomanjkanja zaradi podnebnih ali varnostnih razmer Slovenija dobaviteljem ne bo prioriteta. (Obrazložitev si oglejte v priloženih pobudah.)**
- 3. Zagotoviti dovolj slovenske hrane v blagovnih rezervah s prednostnim odkupom države preko kmetijskih zadrug. Predlagamo, da se v državne rezerve vključi vsaj 20 semen osnovnih živil in poljščin ter 30 osnovnih živil za osnovno preskrbo prebivalstva** Kot predsednica boste morda bolj uspešni od nas nevladnikov pri pridobivanju informacij, koliko varnosti zagotavljajo naše blagovne rezerve v primeru izrednih dogodkov. To so pokazale nedavne ujme, ko so na Koroškem zaradi pretrganih transportnih poti bili prebivalci odvisno od humanitarne pomoči nevladnikov.

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4, 3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štáfeta semen..

- 4. Zaščita kmetijskih površin pred pozidavo ter spodbujanje pridelave hrane tudi pri vrtačkarjih in malih kmetih.** Odločno je treba **ustaviti pozidavo kmetijskih zemljišč, zaraščena in degradirana območja pa čim prej usposobiti za pridelavo. Potrebni so moderni pristopi upravljanj zeleno-modre infrastrukture in ekoremediacij pri upravljanju krajine, ki jih narekuje tudi direktive EU, v praksi pa ne zaživijo.** Kaj to pomeni na področju vodotokov smo poslali pobude pred poplavo odločevalcem-link do pobud: <https://ekoci.si/zadnje/porocilo-za-javnost-pobude-za-izboljsave-predstavljenega-dpn-savinjska-dolina-suhi-ali-mokri-zadrzevalniki/> Nekatero dobre iniciative bi bilo vredno obuditi in izpeljati do konca (npr. lažja postavitve rastlinjakov, manjša zajetja deževnice, brezplačen najem zaraščanih zemljišč iz sklada kmetijskih zemljišč ...).
- 5. V izobraževalni sistem je treba vključiti samooskrbne vsebine kot redni program: zeliščarske krožke, šolske vrtove, večine preživetja v naravi ter pomoči v nepredvidenih razmerah,** (potresi, poplave – Nič nas ne sme presenetiti). Veliko šol že ima vrtove in številne sekcije, vendar te niso sistemsko financirane, niso del učnega programa ter so tako odvisne le od entuziazma posameznikov in NVO, ki jih podpirajo.
- 6. Dobavo slovenske hrane po kratkih dobavnih verigah lahko najhitreje dosežemo tako, da ponovno uvedemo pozitivno diskriminacijo za nabavo živil slovenskega izvora:** zastopana mora biti v 70 odstotkih porabe (ne glede na ceno v javnih ustanovah, šolah, vrtcih, DSO ...). Eden izmed načinov, da se izognemo kršenju predpisov, je vključevanje kriterija svežine in čim krajše transportne poti v razpise. (Širša obrazložitev je v priloženih pobudah.)
- 7. Potrebno je doseči pravično porazdelitev subvencij,** ki ne stimulira le kmetov, temveč dodatno stimulira še odkupovalce, zadruge, ki bodo dostavljale hrano javnim ustanovah, ter porabnike v javnih ustanovah.
- 8. Dan slovenske hrane naj se v prvi fazi razširi na teden slovenske hrane,** sčasoma pa naj se frekvenca še poveča na dan slovenske hrane vsak teden in nato več dni v mesecu.
- 9. Okrepiti prehransko varnost na nivoju lokalnih skupnosti.** Izredne situacije so pokazale, da je težave, ko se pojavijo, nujno reševati na nivoju lokalne skupnosti. Že leta priporočamo, da naj gasilska infrastruktura postane tudi prostor lokalnih izmenjevalnic hrane, opreme, znanj ...
- 10. Podeželje lahko ohranimo in celo oživimo, če spodbudimo možnosti dodatnih aktivnosti na kmetijah. Potrebno je urediti zakonodajo za ustanovitev sobivalnih skupnosti.** Glede na prakso v sosednjih državah so kmetije odlične, dostopne in human način socialne oskrbe starejših. Hkrati pa so takšne dejavnosti potencialna dodana vrednost za kmetije in nova priložnost za zaposlitev. V Sloveniji imamo na stotine zapuščenih kmetij, ki bi jih, tako kot obdelovalna zemljišča, lahko odkupila država in jih dala v najem obdelovalcem ter tistim, ki so pripravljeni na kmetijah razvijati različne druge dejavnosti (turizem, wellness, zeliščarstvo, socialna oskrba starejših ali oseb s posebnimi potrebami ...). Priložnost na podeželju pa je možno stvariti tudi za tiste, ki so ostali brez strehe nad glavo -rešitev kako vam pošiljamo v priložki - ki je bila tudi že poslana odločevalcem in na predsednika Vlade RS.

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4, 3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

Priloge:

Za boljše razumevanje posameznih predlogov **predlagamo preučitev pobud, ki so nastale na posvetu na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju**

- **Pobude iz posveta - Biokrožno gospodarstvo v praksi – nuja ali poslovna priložnost (zelišča, sonaravno pridelana hrana)**. V njih je podrobneje opisana vsa problematika, obrazložene pa so tudi rešitve za zgoraj predlagane ukrepe. Pobude so že bile poslane odločevalcem: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo vo za gospodarstvo, šport in turizem in Obrtna zbornica Slovenije.
- **Pobude za učinkovite rešitve nastanitve v neurjih prizadetih prebivalcev RS in predlogi preventivnih aktivnosti za prihodnje nepredvidene dogodke**, ki so bile poslane na Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za solidarno prihodnost, Ministrstvo za gospodarstvo, šport in turizem, Civilno zaščito in na predsednika Vlade RS

V upanju na sprejetje predlaganih ukrepov Vam želimo še mnogo uspehov in pričakujemo odgovor na podane pobude. Naše Delovanje je transparentno, zato smo dolžni o podanih pobudah in rezultatih obvestiti sodelujoče somišljenike pri podanih pobudah, ki verjamejo v pozitivni pristop in demokracijo in delovanje institucij.

Uspešno še naprej vam želimo.

S spoštovanjem.

Predlagatelji s člani in somišljeniki:

Za skupino predlagateljev: Irena Rotar, Ekoci, Sanja Lončar, Društvo Samooskrbni.net, Oskrbimo Slovenijo. Štafeta semen, Mateja Rotar...

V vednost:

- Predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar
- Javna objava na spletni straneh predlagateljev
- V vednost medijem

Dne 22.10.2023 v Žalcu.